

Образац 1 Na osnovu člana 13. Zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju ("Službeni glasnik" broj 10/2013, 142/2014, 103/2015, 101/2016), člana 66. Statuta opštine Tutin ("Službeni list opštine Tutin", broj 1/2019), i člana 11. Odluke o budžetu opštine Tutin za 2021.godinu ("Službeni list opštine Tutin", broj 18/2020).

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ТУТИН ЗА 2021. ГОДИНУ

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Географске и административне карактеристике: 1.1 Analiza postojećeg stanja 1.1.1. U jugozapadnom dijelu Srbije prostire se teritorija opštine Tutin okružena sa sedam drugih opština : Novim Pazarom, Sjenicom, Zubinim Potokom, Istokom, Rožajama, Beranama i Bijelim Poljem. Teritorija opštine Tutin prostire se na površini od 741 km² na kojoj u 99 naselja na 58 katastarskih opština živi 31.155 stanovnika. S obzirom na izgled koji karakterišu doline rijeka, rečica i potoka, brda, visoravni i planine, na području se mogu jasno razlikovati šest većih grupa naselja. Tutin, gradsko područje sa okolnim selima Delimedē, Melaje, sa okolnim selima Ribariće sa okolnim selima Kadiluk sa okolnim selima Draga i Mojstir sa okolnim selima Ljeskova sa okolnim selima Opština Tutin spada među najviše opštine u Srbiji, sa prosečnom nadmorskom visinom iznad 1.000 m. Ispod 800 m nadmorske visine nalazi se samo 15 km² teritorije opštine. Njih čine delovi dolina Sebečevske i rijeke Ibar. Između 800 i 1.000 m nadmorske visine nalaze se, uglavnom, više površine oko ovih rijek, kao i Tutinska kotlina i Koštanpolje koji zauzimaju 174 km² površine opštine. Najveća prostranstva, 463 km², čine tereni Pešterske visoravni i nižih planina (Velike Ninaje, Huma i Jaruta) sa visinama od 1.000 do 1.500 m. Gornja granica naseljenosti je 1.300 m nadmorske visine. Tereni između 1.500 i 2.000 m nadmorske visine čine 88 km² (pojas Mokre Gore i Mokre planine). Iznad 2.000 m nadmorske visine nalazi se samo 0,7 km² u okviru kojih je smešten najviši planinski vrh u opštini, Pogled (2154 metra), koji je istovremeno i najviši vrh u Republici Srbiji. .

Природни услови и животна средина: 1.1.2. Prirodni uslovi i životna sredina: Geološki sastav terena teritorije opštine Tutin čine neogeni sedimenti, uglavnom glinovito peskoviti i laporoviti. Najrasprostranjenije stene su trijasi, krečnjaci, zatim stene dijabaz-rožnačke formacije. Ređe se javljaju serpentini i paleozojske stene: škriljci, peščari i konglomerati. Područje opštine Tutin preko 70% pripada krečnjačkom terenu. Na tom terenu česte su pojave kristalastog i mermerisanog krečnjaka. Teren pripada Dinaridima i ima osobine dinaridskog krša. Pored manjih lokalnih ubiranja i rasedanja zapažaju se i veći rasedi regionalnog karaktera (Mokra planina - Istok, Mokra planina - Ribariće). Okolina Tutina, Dobrinje i Dubova, najvećim delom su od neogenih sedimenata. Retki su i mali proboji eruptiva, dok su škriljci, peščari i permski konglomerati paleozoika zastupljeni u istočnom delu područja opštine,a vrlo malo na jugoistoku. U hidrogeološkom pogledu najznačajnije su krečnjačke stenske mase koje su i najrasprostranjenije na teritoriji opštine. Kraški pokrivač, od koga su izgrađeni vrhovi Pogleda, Belega i Ponora sa puno pukotina, uvala i vrtača, sve do kanjona Ibra, čini veliku vodosabirnu površinu na razvodju Sandžaka i Kosova. Na krečnjačkim površinama nema većih tokova, osim Ibra čija dolina mestimično prelazi u klisuru. Osim kraških, izdani koje su se formirale u drugim stenama uglavnom su siromašne vodom. Lokalni izvori u neogenu ili dijabaz-rožnačkoj formaciji, odnosno paleozojskim škriljcima, daju skromne količine vode, uglavnom za lokalne potrebe. Vodom su bogati permski konglomerati na Mokroj gori i okolnim terenima (Savina voda). Ovde se vode odlikuju vrlo niskim temperaturama, od 5 do 70 C, jer su u rejonu gde se duže zadržava sneg i led. Podzemna hidrografija je razgranata, ali malo poznata. Nedovoljno su ispitane Jame i pećine na ovom području. Bojenjem Savine vode na ponoru kod Jerebinja, dokazano je da ova ponornica podzemno otiče do vrela Istok kod istoimenog mjesta. Delimično je ispitana pećina Đerekarskog vrela i vrela Raške, kao i pećine kod naselja Godovo i Glogovik. Pedološka i bonitetna ka-

rakteristika opštine Tutin, ukazuje na to da su dominantna plitka, slabo plodna zemljišta, iznad 5. bonitetne klase. Visoko bonitetna zemljišta zauzimaju svega 33 km² terena, odnosno 4,4%. Zbog velike nadmorske visine, subplaninskih i planinskih uslova, bezvodnosti na jednoj i zabarenih površina na drugoj strani, kao i plitkog zemljišta, može se reći da je poljoprivredna rejonizacija ograničena na mali pojedini pojas do 800 m nadmorske visine (doline Sebečevska rijeka - Kadiluk, Ibar - Ribarići). Na žalost, ove male i uzane doline opterećene su infrastrukturnim sistemima i naseljima, tako da su nedovoljne za intenzivnu proizvodnju. Tereni Tutinske kotline i Koštanpolja pogodni su za pašnjačko-livadsku proizvodnju, ali i gajenje visokoplaninskih žita (ovas, ječam) i povrća (krompir). Na terenima iznad 1.000 - 1.300 m nadmorske visine preovladavaju uglavnom pašnjaci, a iznad ovih površina (1.300 - 2.000 m nadmorske visine) šume i pašnjaci. Poljoprivredno zemljište je najobimniji prirodnji resurs i obuhvata 53% ukupne teritorije opštine od čega: 52 % pašnjaci, 37 % livade, 10% oranice i bašte, 1% voćnjaci, (podaci RZS-opštine u Srbiji 2010.god). Obimnost poljoprivrednog zemljišta, opšti klimatski uslovi, nezagadjena prirodna sredina, kao i dugogodišnja tradicija stanovništva da se bavi poljoprivrednom proizvodnjom, prije svega stočarstvom, predstavljaju izvanrednu podlogu za razvoj poljoprivrede i izgradnju odgovarajućih prerađivačkih kapaciteta. Šumsko bogatstvo je značajan i obiman prirodni potencijal i obuhvata oko 42,5% teritorije opštine. Pored najveće zastupljenosti smrče, bukve i ogrevnog drveta, šumski potencijal je uvećan i prisustvom zaštićenih rijetkih vrsta bora «molike» i bora «krivilje» gdje se nalazi i prirodni rezervat, gusta šuma prašumskog karaktera, koja je pod zaštitom države (područje Mojstira). Pored nesumnjivog značaja raspoloživog poljoprivrednog zemljišta i zemljišta pod šumama vrijedan zemljišni resurs predstavlja treset na lokalitetu Ljeskove, čiji je kvalitet već potvrđen (preko 90% organskog sastava) i koji se eksploratiše i preradije. Vodni resursi - rijeke: Ibar, Vidrenjak, Godulja, Crna rijeka, Djerekarska rijeka, Sebečevska rijeka kao i jezero Gazivode kod Ribarića koje se na teritoriji opštine Tutin prostire dužinom od 7 km. Pored značaja za vodosnabdijevanje, vodotokovi sa jedinstvenim vrelima i jezero Gazivode pružaju izvanredne uslove za razvoj turizma, sportskog ribolova kao i izgradnju ribnjaka i uzgajije ribe. Ibar je najveća rijeka koja protiče kroz područje opštine Tutin. Izvire u Crnoj Gori ispod planine Hajle. Na području opštine Tutin, od Šmiljana do Strumaca, dužina Ibra iznosi 22 km. Posebnu prirodnu lepotu čini njena klisura visine i do 300 m. Godulja je prva veća pritoka Ibra na području opštine Tutin. Godulju čine dve rječice Dolovska rijeka i Radušica. Vidrenjak predstavlja najveću rijeku opštine Tutin. Ona, celom svojom dužinom, protiče kroz ovu opštinu. Ova rijeka je od posebnog značaja jer se sa njenog vrela opština snabdeva vodom. Paljevska rijeka je karakteristična po vodopadu u selu Paljevu. Visina vodopada prelazi 20 m. Jablanica je poslednja lijeva pritoka Ibra u okolini Tutina. To je rječica koja protiče kroz istoimeni selo. Draška rijeka je rječica koja čini prirodnu granicu između Srbije i Crne Gore. Suhovara je planinska rječica koja pravi duboki usek i fizički deli Mojstir i Dragu. Mojstirska rijeka je još jedna pritoka Ibra koja se u njega uliva neposredno ispred prekrasnog kanjona i vrela Miljina glava. Vrelo Miljina Glava se takođe može nazvati desnom pritokom rijeke Ibra. Crna rijeka predstavlja rijeku ponornicu koja oko 1,5 km iznad manastira Crna rijeka ponire, pa se nakon 2 km ponovo javlja. Đerekarska rijeka (Boroštica) je rijeka u predelu Gornje Pešteri. Delimedska i Točilovska rijeka predstavljaju rijeke ponornice. Obe poniru u prostrano Koštan polje (Pešterska visoravan). Smolućka rijeka sa Kovačkom rijekom u MZ Kadiluk čini nešto veću rijeku koja u donjem toku dobija naziv Sebečevska rijeka (Sebečevka). Teritorija opština Tutin ističe se brojnošću izvora i vrela. Na prvom mestu treba pomenuti vrelo Promuklice koje je, svakako, najinteresantnije vrelo ovog kraja. Ovo neobično vrelo nalazi se u klisuri rijeke Vidrenjak. Pored već pomenutog vrela Promuklice postoje i sledeća vrela, česme i bunari: Miljina Glava kapaciteta 100 l/s, Paljevsko Vrelo, Crniško Vrelo, Kapavci, Čukotsko Vrelo, Crvena Voda (Jarut), Studeni Bunar (Šipče), Barjaktarsko Vrelo (Ljeskova), Dobra Voda - Dobrača (Naboje), Elezova Česma i Ploča (Rudnica), Bijele Vode - Krkavac (Dubovo), Studenac i Turkovo Vrelo (Gujiće), Kron (Baćica), Glogovik (Dobri Dub), Borovac (Orlje), Ograđenica (Noćaje), Studena voda (Žuča), Koničko Vrelo (Koniče), Kula, Kraljevska Voda (Suhodo), Grabovac (Detane), Vrelo (Lipice), Javor(Ponor), Đerekarsko Vrelo i Vrelo Raške. Na cijelom području dominantna je planinska klima, sa dugim i snežnim zimama i kraćim i svežim letima, osim dolina Ibra i Vidrenjaka u kojima klima ima karakteristike subplaninskog tipa. Najhladniji mjesec - januar - prosečna temperatura 3,4°C, Najtoplji mjesec - avgust - prosečna temperatura 17°C, Prosečna godišnja temperatura 7,8°C, Najvlažniji mjesec - januar i decembar - prosečna vlažnost 85%, Najsušniji mjesec - maj - prosečna vlažnost 69%, Prosečne godišnje padavine 610 l/m², Broj dana preko 25°C - 74, Broj dana sa niskom temperaturom (ispod nule) - 132, Broj dana pod snegom - 85, Najviše padavina - mjesec jun - prosek 68 l/m², Najmanje padavina - mjesec januar - prosek 31 l/m², Prosečan broj sunčanih sati - 5,13 h/dan, Reljef je pretežno planinski, prožet klisurama Ibra i nekih njegovih pritoka. Prirodne karakteristike ovog kraja otežavale su uslove za ostvarivanje saobraćajnih veza sa ostalim krajevima u zemlji, te stoga komunikacijske veze nisu na zadovoljavajućem nivou. Od saobraćajnica sa teritorije opštine Tutin treba pomenuti: Jadransku magistralu (Putni pravac Mehov Krš - Zubin Potok) i Ibarsku magistralu (Putni pravac Novi Pazar - Ribariće), kao i

regionalne putne pravce R236 Sopoćani - Melaje - Ljeskova - Ugao, R118 Novi Pazar - Tutin i R231 Tutin - Ljeskova - Suhodo - Karajukića Bunari.Pored toga, granični prelaz sa Crnom Gorom nalazi se na teritoriji opštine Tutin. Na kraju treba reći da je u planu izgradnja auto-puta preko Pešterske visoravni što će u velikoj mjeri doprineti poboljšanju ukupne slike o komunikacijskim kanalima ovog kraja. .

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: 1.1.3. Demografske karakteristike i trendovi: U teritorijalno administrativnom pogledu područje opštine Tutin podeljeno je na 22 mesne zajednice u okviru kojih se nalazi 99 naselja u kojima živi 31.155 stanovnika (popis iz 2011.godine) ili 42 stanovnika / km², što opštini svrstava među retko naseljena područja. Opština Tutin ima visok stepen poljoprivrednog stanovništva u odnosu na ukupan broj stanovnika,oko polovine radno sposobnog stanovništva se bavi poljoprivrednom delatnošću. - Prosečna starost stanovništva prema podacima RZS iz 2010 godine (opštine u Srbiji): Raška okrug 37,89 Vrnjačka Banja 42,21 Kraljevo - grad 41,46 Novi Pazar - grad 33,54 Raška 42,55 Tutin 30,85 Polna struktura: - 51% muškarci; -49% žene. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih (prema evidenciji sa tržišta rada): - nekvalifikovana radna snaga (NK): 4.673 -kvalifikovana radna snaga (KV): 1.599 - visokokvalifikovana radna snaga (VKV): 1217 - viša stručna spremu (VI stepen): 140 - visoka stručna spremu (VII1): 215 Budući da poljoprivredno zemljište čini preko 50% teritorije opštine Tutin, da se za čitavu teritoriju opštine zbog ekološke očuvanosti može reći da predstavlja ekološku oazu za proizvodnju zdrave hrane, obzirom na tradiciju stanovništva da se bavi ovom vrstom proizvodnje, te druge komparativne prednosti opštine Tutin koje proističu kako od ekološke očuvanosti tako i od nadmorske visine i fizičko geografskih karakteristika terena, sektor poljoprivrede je jedan od najznačajnijih stubova ili oslonaca razvoja opštine . Razvoj poljoprivrede u opštini Tutin se u proteklom desetogodišnjem periodu odvijao na jedan vrlo organizovan i institucionalan način u čemu su lokalna samouprava, Republička nadležna Ministarstva i donatori imali veoma značajnu ulogu. U okviru odjeljenja za privredu i lokalni ekonomski razvoj formiran je odsek za poljoprivredu i vodoprivredu koji pruža sve vidove stručne pomoći za oko 3.500 registrovanih poljoprivrednih gazdinstava. Formiran je fond za razvoj poljoprivrede opštine Tutin, preko koga je realizovan veliki broj projekata u oblasti agrara za potrebe kako registrovanih poljoprivrednih gazdinstava, tako i za potrebe preduzeća, preduzetnika, udruženja, zadruga i svih subjekata koji se bave agrarom. Danas svi registrovani poljoprivredni prozvodači redovno ostvaruju sve subvencije i druge podsticaje Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine koje su precizirane zakonima ,uredbama i pravilnicima Vlade Republike Srbije .U saradnji sa Kancelarijom za održivi razvoj nedovoljno razvijenih područja a u okviru programa „podrške održivog razvoja poljoprivredne proizvodnje u nerazvijenim područjima“ kao i saradnji sa pojedinim Ministarstvima i donatorima, realizovani su mnogi projekti : nabavka platenika, nabavka poljoprivredne mehanizacije, izgradnja objekata(štala, sušara za voće...), popravke ili dogradnje štala, nabavke rasnih stočnih grla, edukacije poljoprivrednika, nabavke mehanizacije za poljoprivredna udruženja, projekat žene u agrobiznisu, studijska putovanja, izrada projektne dokumentacije, čime je obuhvaćeno oko 700 subjekata (registrovanih poljoprivrednih gazdinstava, udruženja farmera, zadruga i drugih pravnih lica). Kada sektori poljoprivrede u opštini Tutin posmatramo sa stanovišta vrste proizvodnje, prepoznatljive su sledeće oblasti u kojima su se poljoprivrednici, pravna lica i preduzetnici pokazali kao uspešni : stočarstvo, ratarstvo, povrtarstvo, voćarstvo, pčelarstvo i sakupljanje šumskih plodova na bazi kojih su se razvili značajni prerađivački kapaciteti u proizvodnji zdrave hrane i već su se ispolisali veoma prepoznatljivi proizvodi - brendovi. To su mljeko i mlečne prerađevine(sir, kajmak, jogurt, paprika u pavlaci, maslac, ...), meso i mesne prerađevine (govede, juneće, teleće, jagnjeće i pileće sveže meso, pršuta, sudžuk, i dr.), žitarice i razni proizvodi od brašna (hleb i drugi pekarski prozvodi, kolači i drugi specijaliteti), sveže povrće (krompir, paprika, paradajz, luk, pasulj, šargarepa, peršun i drugo), sveže i sušeno voće (jabuka, šljiva, kruška, razne vrste šumskog voća), kvalitetan šumski i livadski med, razne vrste čajeva, šumskih plodova i lekovitog bilja za domaću upotrebu i tržište kao i drugi proizvodi. Jedan deo stanovništva koji živi u gradu ali gde nije našao zaposlenje je vrlo mobilan i svake sezone nakon zimskog perioda odlazi na svoja imanja u prigradskim ili seoskim naseljima , bavi se poljoprivrednim poslovima ostvarujući na taj način dodatne prihode za život porodice .Česti su slučajevi i dnevnih migracija stanovništva na relaciji od gradskog područja prema selu iz potrebe obavljanja raznih poljoprivrednih poslova i ostvarivanja dodatnih prihoda. .

Диверзификација руралне економије: 1.1.4. Diverzifikacija ruralne ekonomije: Većina ruralnog stanovništva, osim poljoprivrede,ima drugih izvora dohotka.U ruralnim područjima opštine Tutin,zbog karakteristika planinskog područja koje otežava izgradnju ruralne infrastrukture i komunikaciju,sastava

poljoprivrednog zemljišta koje je uglavnom lošije klase i usitnjenošti poljoprivrednog poseda, razvoj poljoprivrede ima ograničene mogućnosti, pa se zbog toga traži mogućnost alternativnog načina zapošljavanja. Poseban značaj može da ima razvoj drugih ekonomskih (nepoljoprivrednih) aktivnosti na poljoprivrednim gazdinstvima, kao i razvoj različitih vrsta aktivnosti i servisa koji nijesu usko vezani za poljoprivredu. Generalno gledano, postoji potencijal (prirodni resursi i kulturno istorijsko nasleđe) za razvoj seoskog, planinskog, zimskog, sportskog, zdravstvenog i etno turizma na ruralnim područjima opštine ali on još uvek nije iskorišćen osim sporadičnih primjera. Izuzetni potencijali za razvoj sela u Tutinskoj opštini na bazi turizma su prosečna nadmorska visina od 1000 m, jedinstveni prirodni rariteti opštine (Promuklice, Godovska pećina (koja je pod zaštitom Republičkog zavoda za zaštitu prirode), kanjon Ibra, Ribaričko jezero, jedinstvena planinska površ Ponor, Pešterska visoravan, kraški oblici reljefa ponori Glogovika) kao i jedinstven biljni i životinjski svijet (bor «molika» i «krivulja», kuna «zlatica», kuna «bjelica» i «veliki tetriceb»), predstavljaju polaznu osnovu za formiranje prepoznatljivog turističkog proizvoda Tutina. Bogato kulturno istorijsko nasleđe (atraktivni srednjovjekovni pećinski manastir «Crna Rijeka», arheološki lokalitet «Gluhavica», najstarije dzamije u Moranima, Melajama i Gracu, crkva svetog Petra i Pavla u Tutinu, te Hajrat u Melajama predstavljaju takodje jedinstvenu turističku ponudu..

Пунална инфраструктура: 1.1.5. Ruralna infrastruktura: Opština Tutin kao jedna od većih opština po površini u Republici Srbiji još uvek nema dobro uređenu komunalnu infrastrukturu niti u gradskom ni na ruralnom području. Vodosnabdijevanje gradskog i prigradskog područja je regulisano sa dva izvorišta "Koničkog" i "Lipičkog" vrela, novo izgrađenim vodovodima dužine 6km i 11km, ugrađene su nove kaptažne građevine na izvorištima i filtersko postrojenje za prečišćavanje vode za piće kapaciteta 90 litara u sekundi. Na seoskom području postoje tri velika vodovoda za vodosnabdijevanje većih mjesnih centara sa okolnim selima kao i manji lokalni seoski vodovodi za pojedina seoska područja i manja ruralna naselja. Treba napomenuti da je od pomenutih većih vodovoda na seoskom području, vodovodni sistem Ribariće u dobrom stanju, dok su Pešterski vodovod kao i vodovod u Delimedu u lošem stanju i neophodna je njihova celovita rekonstrukcija. Neophodna je takođe izgradnja i rekonstrukcija mnogih manjih vodovoda za pojedina seoska područja i manja ruralna naselja. Od ukupnog broja naselja, jedino gradsko područje ima delimično izgrađenu kanalizacionu infrastrukturu (mreža kolektora za otpadne vode i sekundarna kanalizaciona mreža izgrađeni oko 60%), ne postoji postrojenje prečišćavanje otpadnih voda. Od prigradskih i seoskih naselja samo pojedinačna imaju delimično izgrađenu kanalizaciju. U ruralnoj sredini gde su uglavnom, zastupljene individualne kuće sa dvorištem, baštom i njivama, postoje velike količine biljnog otpada i komunalnog otpada. Planski i uređen sistem sakupljanja kabastog otpada u ruralnim sredinama ne postoji. Organizovan je odvoz smeća iz pojedinih seoskih naselja, koji vrši privatni operater A.S.A. i JKP "Ribariće". U najvećem broju sela su prisutne divlje deponije. Rešavanje problema upravljanja otpadom za teritoriju gradskog područja je regulisano sa privatnim operaterom A.S.A. dok se problem upravljanja otpadom na seoskom području još ne resave na sistematican način. Elektroenergetska situacija u opštini Tutin je izuzetno losa, prije svega zbog ne postojanja 110 kV trafostanice i dotrajale NN mreze. Pokrivenost fiksnom i mobilnom telefonijom, kao i internetom je dosta dobra.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: 1.1.6. Poljoprivredno zemljište: Područje opštine Tutin pripada stočarsko-planinskom makroregionu sa dominirajućim planinskim predelima u kojima prirodni travnjaci i šumsko-travne površine (naročito područje Pešterske visoravnii) čine pretežan deo poljoprivrednog zemljišta. Najbolju ilustraciju strukture zemljišta pružaju sledeći podaci:- od ukupne poljoprivredne površine (34.988 ha), obradivo zemljište zauzima oko 21.000 ha, odnosno oko 60%. Preostalih 40 % ili oko 14.000 ha čine pašnjaci.- Opština raspolaže sa relativno ograničenim poljoprivrednim površinama. Najmanje učešće u ukupnom poljoprivrednom zemljištu imaju voćnjaci i to oko 305 ha, ili oko 1%, njive su zastupljene sa oko 5.600 ha, ili oko 15 %. - U okviru obradivog poljoprivrednog zemljišta najviše površina zauzimaju livade sa oko 15.000 ha, ili 39%. - Kao što je i napred rečeno, najveći procenat poljoprivrednog zemljišta čine pašnjaci sa oko 14.000 ha, odnosno 46 %. Od ukupnih površina poljoprivrednog zemljišta, njive i bašte zauzimaju površinu od 5.600 ha. Od toga, 96 % se nalazi u privatnom vlasništvu (5.376,00 ha), a preostalih 4 % (224 ha) je pod ostalim oblicima svojine. Na ovim površinama, koje su u privatnom vlasništvu, na 90 % ili na 4.838,40 ha površina uzgajaju se ratarske kulture kao što su ječam, ovas, raž, pšenica i kukuruz, dok se na preostalih: 8 % ili 430,00 ha uzgaja stočno krmno bilje i na 2 % ili 107,6 ha površina povrtno bilje, koje se isključivo gaji u privatnim baštama. U

poljoprivrednoj 2013/2014 godini obrađeno je i zasejano oko 3500 ha ili oko 72% od ukupnih površina na kojima se uzgajaju ratarske kulture. Od svih ratarskih kultura najviše se seje ječam (na 1500 ha), pa onda pšenica (na oko 700 ha), ovas (oko 600 ha) i raž (200 ha). Stočno krmno bilje se uzgaja na oko 400 ha, dok preostalih 100 ha čine vrtovi i baštne. Na površini od 224 ha, koja se vode pod drugim oblicima svojine, ne obavlja se ratarska proizvodnja, što znači da te površine nisu obrađene niti zasejane. Sve preostale neobradene površine pod njivama, bez obzira na vlasništvo, koriste se kao livade, odnosno za košenje i spremanje sena.

Вишегодишњи засади: 1.1.7. Višegodišnji zasadi: Najmanje učešće u ukupnom poljoprivrednom zemljištu imaju voćnjaci i to oko 305 ha. ili oko 1%, a koji su sa preko 99% u privatnoj svojini. Najviše se uzgaja jabuka i šljiva. Iako je proizvodnja voća značajno intenzivirana još uvek postoje mnogi problemi koji prate ovu oblast, a to su: usitnjenošć parcela, ekstenzivni uzgoj na većini površina, zatim izražena neorganizovanost i nizak nivo stručnosti proizvođača, tehnike i tehnologije proizvodnje, nedostatak kvalitetnih proizvoda na tržištu, neizvestan plasman, neadekvatan sortiment i stari zasadi, sporo uvođenje standarda. Prema Popisu poljoprivrede iz 2012. godine 2353 gazdinstva ima 523 ha voća što ukazuje da je prosečna površina pod voćem po gazdinstvu oko četvrtine hektara. Pored toga, samo 2% zasada su intenzivni zasadi, tj. u njima se primenjuju agrotehničke mere, dok je 511 ha ekstenzivno. Preovlađuje proizvodnja šljive, jabuke i kruške dok je proizvodnja ostalih voćnih kultura znatno manja. Šljiva je zasađena na 214 ha, jabuka na 159 ha, kruška na 77 ha, orasi na 20 ha, višnje na 15 ha dok su breskve i kajsije zasađene na po 3 ha, lešnici na 2 ha a ukupno ostalo voće na 29 ha. Najpogodnije oblasti za razvoj voćarstva su Mjesne Zajednice: Kadiluk, Morani i Ribariće zahvaljujući umerenijoj klimi i nižoj nadmorskoj visini kao i tradiciji ovih krajeva u bavljenju voćarstvom. Ono što nedostaje ovom sektoru su preradivački kapaciteti koji bi omogućili preradu i pakovanje kvalitetnog voća sa ovih krajeva kao i novo zapošljavanje i povećanje prihoda ruralnog stanovništva. Proizvedeno voće iz ovih krajeva se koristi, deo za sopstvene potrebe a deo u svežem ili sušenom stanju preko zelenih pijaca i trgovinskih lanaca dospe na tržište.

Сточни фонд: 1.1.8. Stočni fon: Povoljni uslovi za gajenje krupne stoke su u dolinama, a brdsko-planinski predeli pogodni su za razvoj ovčarstva i kozarstva. Ostali vidovi proizvodnje (živinarstvo, tov junadi) zastupljeni su u manjem obimu. Zbog negativnih promena u poljoprivredi i stočarstvu koje su se desile u proteklom periodu (pad kupovne moći, smanjenje domaćeg i gubitak inostranog tržišta, i sl.), porodična gazdinstvima ostala su relativno nerazvijena, tržišno nedovoljno usmerena, sa tradicionalnim tehnologijama, tako da ona danas imaju više socijalni nego ekonomski značaj. Savremeni robni proizvođači se javljaju u malom broju i njihov razvoj je dosta usporen. Stočni fond Opštine Tutin prema popisu poljoprivrede iz 2012 godine čini 15 675 goveda, 21 028 ovaca, 1 360 koza, 82 svinja, 38 478 kokoši, 575 ostale živine, 84 konja i 6385 košnica pčela. Stočarska proizvodnja se našlanja na proizvodnju ječma, raži, ovsu, pšenice, kukuruza, lucerke, deteline i ispaše na livadama i pašnjacima. Stočarska proizvodnja u odnosu na prateću proizvodnju stočne hrane je samodovoljna samo u pogledu kabaste hrane (lucerka, detelina), dok je u pogledu potrošnje žitarica u dobrom delu zavisna od proizvodnje u drugim krajevima. Neiskorišćeni potencijal za razvoj ovčarstva i kozarstva leži u velikom delu zbog nekorišćenja pašnjačkih površina u višim predelima. Stočarstvo unazad par godina se postepeno oporavlja, modernizuje i povećava kvalitet. Viši stepen rasta je prisutan u proizvodnji mleka, u odnosu na druge vidove proizvodnje. Na području Opštine Tutin preovlađuje gajenje domaćeg šarenog govečeta oko 50% i simentskog govečeta sa oko 35%, buše i melezi sa 10%, a oko 5% su goveda holštajn rase. Proizvodne sposobnosti grla su različite. U proizvodnji mleka, mali broj farmera ostvaruje visoku proizvodnju po grlu/porodični biznis, dok većina gazdinstava zadovoljava egzistencijalne potrebe porodice ovom proizvodnjom. Na teritoriji opštine nema velikih gazdinstava specijalizovanih za ovčarstvo i kozarstvo. Najveća stada imaju oko 100-150 ovaca. Celokupni sistem proizvodnje zasniva se na tradicionalnom uzgoju. U ovčarstvu preovlađuje pramenka sjeničkog soja, koja je zastupljena sa 70-80%, 10% vintemberga, a ostalo su melezi pramenke sjeničkog soja, vintemberga, raške oplemenjene i pramenke svrljiškog soja. Broj gazdinstava sa savremenim živinarskim farmama je mali. Najveća živinarska gazdinstva imaju oko 3.000 kljunova živine, dok ostala broje od 1.000 do 2.000 kljunova živine, po proizvodnom ciklusu. Proizvodi se uglavnom plasiraju na lokalnim pijacama, trgovinskim radnjama i mesarama. Proizvodnja jaja i brojlera zasniva se na hibridima lakog i teškog tipa. Proizvodnja živinskog mesa visoko je zavisna od uvoza hibrida, proteinske hrane, aditiva i lekova osim kod gazdinstava koja se ovom vrstom proizvodnje bave na ekstenzivan način koristeći za ishranu živine sopstvenu proizvodnju žitarica i drugih proizvoda. Gazdinstva koja se ovom vrstom proizvodnje bave na ekstenzivan način, proizvodnju uglavnom koriste za sopstvene potrebe a manji deo i za tržište. Standardnim tovom goveda (400-600 kg) bavi se mali broj gazdinstava. Farme broje od 10-20 grla u tovu. U većini slučajeva, poljoprivredna domaćinstva prodaju telad mase 150-200 kg. Trend rasta broja košnica u periodu od

2002. do 2012. godine je značajan i karakterističan je za širi region, pa čak i za nacionalni nivo. Veličina proizvodnje, ali pre svega kvalitet su konkurentni i na širem tržištu a dobro organizovani proizvođači koji su u udruženju koje sa članstvom radi na prihvatanju dobre pčelarske prakse, doprinose da se relativno ekstenzivni sistem gajenja sve više unapređuje, a med standardizuje i plasira i kroz veće izvoznike i distributere. U pčelarenju su zastupljena oba sistema - i stacionarni i selidbeni, a područja Pešterske visoravni i Mojstirsko Draških planina su najčešće odrednice za mednu pašu kad su u pitanju livadski i šumski med. Prosečan prinos meda po košnici kreće se oko 12 kg po košnici godišnje a visoka nezaposlenost i niska početna ulaganja potrebna za bavljenje pčelarstvom glavni su razlozi za rast broja pčelinjih društava na Pešterskoj visoravni i području Mojstirsko Draških planina.

Механизација, опрема и објекти: 1.1.9. Mehanizacija, oprema i objekti: Poljoprivredna gazdinstva prema popisu poljoprivrede iz 2012.godine raspolaže sa 391 jednoosovinskih i 1702 dvoosovinskih traktora i 13 kombajna 4008 priključnih mašina. Srednja i mala poljoprivredna gazdinstva su opremljena polovnom mehanizacijom, koja je tehnološki prevaziđena na gazdinstvima zemalja sa razvijenom poljoprivredom. Poljoprivredna mehanizacija na gazdinstvima je zastarela, starija od 10 godina, odnosno preko 98% je zastarela mehanizacija. Poljoprivrednici u Tutinu većinom koriste tehnički manje zahvatne mašine, sa relativno većom potrošnjom goriva i gubicima pri rukovanju (većim rasturom pri žetvi), što dodatno utiče na rast proizvodnih troškova. Opremljenost objekata za smeštaj stoke je vrlo neujednačen i zavisi od stepena specijalizacije i veličine stada. Mali broj poljoprivrednih gazdinstava su tokom poslednje decenije imala značajne investicije u unapređenje standarda, izgradnju i proširenje postojećih kapaciteta. Ovi objekti su tehnički dobro opremljeni i ispunjavaju zahteve predviđene standardima o dobrobiti životinja. I pored toga, upravljanje stajnjakom i njegovo skladištenje ostaje jedan od ključnih problema sa kojim se suočava većina velikih, ali i deo malih proizvođača. Opremljenost poljoprivrednih gazdinstava objektima za skladištenje repromaterijala i finalizaciju poljoprivrednih proizvoda je niska. Uglavnom se koriste postojeće „ekonomski zgrade“ i pomoći objekti na gazdinstvu. U protekloj deceniji je evidentna izgradnja i adekvatno opremanje sve više objekata za smeštaj stoke kao i objekata za smeštaj stočne hrane i objekata za smeštaj i čuvanje mehanizacije a takođe , postoji i trend rasta nabavke plastenika na poljoprivrednim gazdinstvima .

Радна снага: 1.1.10. Radna snaga: Broj poljoprivrednih gazdinstava na teritoriji opštine Tutin, prema rezultatima Popisa poljoprivrede iz 2012. godine, je 4732 gazdinstava. Najveći broj poljoprivrednih gazdinstava, 54 %, ima jednog do dva člana gazdinstva ili stalno zaposlenog koji obavljaju poljoprivrednu delatnost. Gazdinstva sa tri do četiri člana koji obavljaju poljoprivrednu delatnosu u ukupnom broju učestvuju sa 38%, sa pet do šest članova koji obavljaju poljoprivrednu delatnost u ukupnom broju učestvuju sa 6%, sa sedam i više članova oko 1% poljoprivrednih gazdinstava. Ukupan broj članova gazdinstva i stalno zaposlenih na gazdinstvu na teritoriji opštine Tutin iznosi 12 829, pri čemu se najveći deo od 99,5 % odnosi na porodična poljoprivredna gazdinstva. Poljoprivredne aktivnosti na porodičnom gazdinstvu obavljaju isknjučivo članovi porodice i rođaci dok stalno zaposlenih u okviru ove kategorije gazdinstva gotovo i da nema. U strukturi članova gazdinstava koji su angažovani u sektoru poljoprivrede na teritoriji opštine preovlađuju muškarci sa 76%.Udeo pojedinih kategorija angažovane radne snage na gazdinstvima sa teritorije grada u ukupnom broju godišnjih radnih jedinica u poljoprivredi iznosi: 42% od strane nosilaca gazdinstava, 57% od strane članova porodice i rođaka nosioca,i oko 1% sezonske radne snage i lica angažovanih na ugovor. Najveći broj nosilaca porodičnih gazdinstava ujedno su upravnici - menadžeri na gazdinstvima. Što se tiče nivoa njihove obučenosti iz oblasti poljoprivredne proizvodnje 77% imaju samo poljoprivredno iskustvo stečeno praksom, dok manje od 1% imaju stečeno srednje i visoko stručno obrazovanje iz oblasti poljoprivrede.Jedno od najdelikatnijih pitanja budućeg razvoja sektora poljoprivrede je izrazito nepovoljna obrazovna struktura poljoprivredne radne snage. Ovaj problem značajan je kako sa aspekta socijalne strukture ruralnih sredina, tako i u pogledu kapaciteta ljudskih potencijala za usvajanje novih tehnologija, promenu proizvodne strukture i mnoge druge.

Структура пољопривредних газдинстава: 1.1.11. Struktura poljoprivrednih gazdinstava: Prema rezultatima Popisa poljoprivrede iz 2012. godine na teritoriji opštine Tutin evidentirana su 4732 poljoprivredna gazdinstava. Na osnovu rezultata Popisa poljoprivrede iz 2012. godine struktura poljoprivrednih gazdinstava prema veličini korišćenog poljoprivrednog zemljišta se kreće : ukupno 4732 PG na 27390 ha; do 1 ha 683 PG na - 495; od 1 do 2 ha- 1027 PG na 1606ha; od 2-5 ha- 1798 PG na 6060 ha ; od 5-10ha-879 PG na 6198 ha; od 10 do 20ha -294PG na 3853 ha, od 20 -30 ha - 29 PG na 722 ha;od 30-50ha-10 PG na 384ha;od 50-100ha-1 PG; bez zemlje 10 PG; prosečno korišćeno poljoprivredno zemljište je 5,79 ha. Na osnovu rezultata Popisa poljoprivrede iz 2012. godine struktura poljoprivrednih gazdinstava prema broju uslovnih grla stoke je sledeća: manje od 4 uslovna grla - 3626 PG; od 5 do 9 UG - 754 PG; od 10-14 UG - 207 PG; od 15-19 UG-70 PG; od

20-49UG -67PG; preko 50 UG -8PG; ukupan broj UG je 16669.

Производња пољопривредних производа: 1.1.12. Proizvodnja poljoprivrednih proizvoda: Resursi na kojima se zasniva poljoprivreda u određenom području imaju važnu, ali ne i presudnu ulogu na konkurentnost. U poljoprivredi Opštine Tutin, zbog postojanja velikih površina (46%) poljoprivrednog zemljišta je pod pašnjacima, stočarstvo predstavlja absolutno dominantnu granu, dok sve ostale proizvodnje imaju dopunjujući karakter. Na bazi stočarstva izuzetno je razvijena proizvodnja mlijeka i mlečnih prerađevina (sir, kajmak, jogurt, paprika u pavlaci, maslac, ...), mesa i mesnih prerađevina (goveđe, juneće, teleće, jagnjeće i pileće sveže meso, pršuta, sudžuk, i dr.). Proizvode se žitarice i razni proizvodi od brašna (hleb i drugi pekarski proizvodi, kolači i drugi specijaliteti), sveže povrće (krompir, paprika, paradajz, luk, pasulj, šargarepa, peršun i drugo), sveže i sušeno voće (jabuka, šljiva, kruška, razne vrste šumskog voća), kvalitetan šumski i livadski med, razne vrste čajeva, šumskih plodova i lekovitog bilja za domaću upotrebu kao i drugi proizvodi. U poljoprivrednoj 2013/2014 godini obradeno je i zasejano oko 3500 ha ili oko 72% od ukupnih površina na kojima se uzgajaju ratarske kulture. Od svih ratarskih kultura najviše se seje ječam (na 1500 ha), pa onda pšenica (na oko 700 ha), ovas (oko 600 ha) i raž (200 ha). Stočno krmno bilje se uzgaja na oko 400 ha, dok preostalih 100 ha čine vrtovi i bašte.

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: 1.1.13. Zemljoradničke zadruge i udruženja poljoprivrednika: U Tutinu, zadružni sektor kao oblik socijalnog preduzetništva, koji je u periodu 60-ih i 70-ih godina 20-og vijeka davao izuzetne rezultate u oblasti poljoprivrede, u sadašnjem periodu, mada postoji desetak registrovanih zadruga ne daje nikakve rezultate, niti doprinosi razvoju poljoprivrede na teritoriji opštine. Pored postojanja jedne klasične zadruge, koja je sa dvadesetak zaposlenih stalno na ivici opstanka i preživljava od davanja pod zakup sopstvene imovine postoji i manji broj novoformiranih zadruga koje još uvijek nemaju značajan pozitivan uticaj na razvoj poljoprivrede u opštini. Zajednički nastup pri ugovaranju proizvodnje i prodaji, nabavka repromaterijala, ili pregovori sa državnim institucijama i donatorima radi regulisanja svojih prava ili zajedničkih interesa iziskuje veću promociju prednosti u udruživanje u zemljoradničke zadruge. U skladu sa postojećim proizvodnim resursima u poljoprivrednoj proizvodnji formirana su specijalizovana poljoprivredna udurženja. Poljoprivredna udurženja koja aktvino učestvuju u kreiranju i realizaciji sopstvenih ulaganja, su udurženja koja se bave razvojem stočarstva i proizvodnjom mleka i mlečnih prerađevina (sir), razvojem pčelarstva i proizvodnjom meda, kao i drugim oblastima poljoprivredne proizvodnje. Većina udurženja imaju svoje strateške i akcione planove, izrađene u saradnji sa lokalnom samoupravom i u skladu sa navedenim planovima realizuju aktivnosti i investicije na poljoprivrednim gazdinstvima i u okviru udruženja. Aktivnosti udurženja poljoprivrednika koja se podržavaju od strane lokalne samouprave su: učešće na manifestacijama radi promocije proizvoda, aplikacija projekata radi unapređenja primarnih prerađivačke proizvodnje prema lokalnim, republičkim i stranim donatorima i partnerstvo u relizaciji projekata iz oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Трансфер знања и информација: 1.1.14. Transfer znanja i informacija: Korisnici često informacije prihvataju sa rezervom i retko se usuđuju da investiraju sopstvena sredstva u sticanje novih znanja i veština. Nesigurnosti korisnika doprinosi i to što transfer znanja koji se vrši u svrhe promocije novih proizvoda i tehnologija, putem medija i na druge načine, može biti neobjektivan i usmeren prevashodno na profit prenosioca. Nove tehnologije brže i efikasnije se prihvataju od strane većih poljoprivrednih gazdinstava. Generalno posmatrano, između različitih delova agrarnog sektora nema bitnih razlika u pozicijama za sticanje znanja, izuzev što složeniji vidovi proizvodnje zahtevaju veći obim informacija o modernim tehnologijama. Lokalna samouprava u saradnji sa institucijama u poljoprivredi (Ministarstvom poljoprivrede i zaštite životne sredine, Regionalnim centrom za razvoj poljoprivrede i sela u Sjenici, PSSS u Novom Pazaru, ARRA-SEDA u Novom Pazaru, dr.), naučnim institucijama (instituti i fakulteti), privatnim savetodavnim sektorom, agencijama i drugim relevantnim činiocima ruralnog razvoja i poljoprivrede, u najvećoj meri doprinosi veoma dobroj informisanosti i transferu stručnih znanja krajnjim korisnicima. Informisanost se sprovodi putem javnog informisanja o aktuelnostima u poljoprivredi i selu (TV emisije i nastupi poljoprivrednih i drugih stručnih lica) i putem organizovanih skupova sa meštanima. Obuke poljoprivrednika i seoskog stanovništva rade se putem organizovanih jednodnevnih ili višednevnih treninga, seminara i radionica i svakodnevnim radom na terenu na gazdinstvima. Uloga privatnih savetodavaca, kao i NVO sektor ima značajnu ulogu i doprinos u razvoju sela i u prenosu kvalitetnih informacija i znanja.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	1.500.000,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		1.500.000,00			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	600.000,00	600.000,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		600.000,00				

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера руралног развоја и посебних подстицаја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	2.100.000,00
Планирана средства за директна плаћања	0,00
Планирана средства за кредитну подршку	0,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	1.500.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	600.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	0,00
Пренете обавезе	0,00

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Ciljna grupa i značaj promene koja se očekuje za korisnike: Program mera podrške za sprovođenje poljoprivredne politike, i politike ruralnog razvoja za teritoriju opštine Tutin, utvrdjuje se struktura mera, odnosno namena i način korišćenja sredstava za 2021. godinu, u ukupnom iznosu od 2.100.000,00 dinara, koja su odlukom o budžetu opštine Tutin za 2021. godinu ("Službeni list opštine Tutin" broj 18 /2020), opredeljena na budžetskim pozicijama 100/0, 99/0, 103/0, sredstva za Program 5: Poljoprivreda i ruralni razvoj opštine Tutin. Potencijalni korisnici mera podrške su Registrovana poljoprivredna gazdinstva sa teritorije opštine Tutin sa aktivnim statusom u skladu sa Pravilnikom o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava, i obnovi registracije, zatim udruženja i asocijacije poljoprivrednih proizvođača, preduzetnici i pravna lica za pružanje savetodavnih i drugih usluga. Realizacija Programa, odnosno definisane mere doprineće: - modernizacija proizvodnje i jačanje proizvodne konkurentnosti: povećanje produktivnosti gazdinstava, smanjenje proizvodnih troškova, - dostizanju nacionalnih i standarda EU na polju: zaštite životne sredine, javnog zdravlja, zdravlja životinja i biljaka, dobrobiti životinja, zaštite na radu; - povećane kvaliteta proizvoda, higijene i bezbednosti hrane; - poboljšanje konkurentnosti porodičnih poljoprivrednih gazdinstava; - uvođenje novih tehnologija i inovacija, i otvaranje novih tržišnih mogućnosti; - poboljšanje kvaliteta proizvoda uz ispunjavanje nacionalnih i EU standarda u oblasti bezbednosti hrane i zaštite životne sredine; - očuvanje proizvodnje tradicionalnih proizvoda; - povezivanju sektora poljoprivrede i sektora turizma; - unapređenju nepoljoprivrednih delatnosti na seoskom području; - dobijanju proizvoda veće dodate vrednosti u cilju povećanja dohodka, i poboljšanju odživih uslova za život seoskog stanovništva; Poljoprivredna politika, i politika ruralnog razvoja Republike Srbije obuhvata niz mera i aktivnosti koje preduzimaju nadležni organi u cilju obezbeđivanja kvalitete i zdrastveno ispravne hrane, jačanja konkurentnosti poljoprivrednih proizvoda na tržištu podizanja nivoa životnog standarda poljoprivrednika, pružanja podrške ruralnom razvoju i zaštite životne sredine od negativnih uticaja poljoprivredne proizvodnje.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: Informisanje korisnika o mogućnostima koje pruža Program podrške za sprovođenje poljoprivredne politike i politike ruralnog razvoja: Po usvajanju Programa mera podrške za sprovođenje poljoprivredne politike, i politike ruralnog razvoja za teritoriju opštine Tutin za 2021. godinu od strane Opštinskog vijeća, isti se objavljuje na zvaničnom sajtu Opštine Tutin. Informisanje potencijalnih korisnika o merama Programa, vrši se takođe, putem organizovanja i održavanja tribina i predavanja za lokalano seosko stanovništvo, putem lokalnih medija, društvenih mreža, distribucijom štampanih obaveštenja preko PSSS i seoskih mesnih kancelarija (flajeri, obaveštenja i dr.). Informisanje

potencijalnih korisnika vrši se i neposrednim kontaktom u prostorijama Odseka za razvoj poljoprivrede i radom na terenu.

Мониторинг и евалуација: Monitoring i evaluacija: Odeljenje za privredu i Lokalni Ekonomski Razvoj Opštine Tutin u okviru unutrašnje organizacije ima Odsek za poljoprivredu i vodoprivredu, koji obavlja poslove na izradi predloga Programa i realizaciji mera nakon usvajanja istog. Tokom perioda realizacije Programa, monitoring i evaluaciju vrše sve unutrašnje jedinice u okviru Odeljenja za privredu i LER, svaka iz svoje oblasti delovanja. Takođe, u procesu monitoringa i evaluacije učestvuju i drugi organi i stručna tela Opštine Tutin: Opštinsko vijeće - usvajanje godišnjeg izveštaja, Komisija za raspodelu i kontrolu upravljanja sredstvima Budžetskog fonda za poljoprivredu i ruralni razvoj Opštine Tutin - vrši kontrolu i procenu uspešnosti sprovedenih mera i odlučuju o zahtevima po pojedinim merama, Uprava za finansije, izvorne prihode lokalne samouprave i javne nabavke - vrši kontrolu dokumentacije i zakonsku ispravnost podnetih zahteva, u okviru svoje nadležnosti, kao i komisije i druga radna tela koja se formiraju u periodu realizacije samog Programa, a koje uglavnom imaju zadatak procene potencijalnih korisnika mera i kontrole namenskog korišćenja odobrenih sredstava. Odsek za poljoprivredu i vodoprivredu pri Odeljenju za privredu i LER Opštine Tutin na kraju budžetske godine organizuje sastanke sa korisnicima sredstava po Programu mera, radi dobijanja informacija o uspešnosti realizovanih mera i ostvarenim rezultatima i radi dobijanja podataka o potrebama za uvođenjem novih ili inovaciju/korigovanje postojećih mera. Na osnovu sistematizovanih podataka radnih tela i komisija i krajnjih korisnika, Odsek za poljoprivredu i vodoprivredu pri Odeljenju za privredu i LER Opštine Tutin prati godišnju realizaciju, ostvarene rezultate i efekte sprovedenih mera Programa i daje predlog o daljem sproveđenju istih ili uvođenju novih mera podrške. .

Програм мера подршке за спровођење полjoprivredне политике и политике руралног развоја

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.1.1. Образложение: 2.1.1. Obrazloženje: Osnovne karakteristike poljoprivrede na teritoriji opštine Tutin, su usitnjenost poseda, mali broj grla stoke u poljoprivrednim gazdinstvima, neadekvatan proizvodni i smeštajni objekti, slaba primena savremenih tehnologija proizvodnje i uvođenje novog sortimenta i zastarela poljoprivredna mehanizacija. Mera investicije u fizička sredstva poljoprivrednih gazdinstava podržava mala i srednja poljoprivredna gazdinstva u cilju unapređenja sredstava i procesa proizvodnje, produktivnosti, konkurentnosti, kao i tehnološkog osposobljavanja gazdinstava, a sve radi postizanja veće ekonomske efikasnosti, veće orijentisanosti ka tržištu i dugoročne održivosti, a u skladu sa Strategijom poljoprivrede i ruralnog razvoja za period 2014-2024. godine, i Strategijom održivog razvoja opštine Tutin 2013-2020 godina. Opšti problem predstavlja nedostatak poljoprivredne opreme i zastarela mehanizacija, nedostatak opreme-solarnih panela za proizvodnju energije na bazi obnovljivih izvora(sunčeve svetlosti) za poljoprivredna gazdinstva koja za vreme perioda letnje paše sele svoja stada van mesta stalnog boravka. Poljoprivredna gazdinstva, zbog nepovoljnog ekonomskog i socijalnog stanja nisu u mogućnosti da sama obezbede dovoljno sredstava za modernizaciju proizvodnje i kupovinu neophodne opreme za unapređenje razvoja stočarstva, voćarstva, pčelarstva, povtarstva i dr. Veliki broj gazdinstava ima nizak intenzitet proizvodnje, tako daje ovaj vid podrške neophodan uslov za održivost ove proizvodnje. Kupovinom savremene opreme i mehanizacije, zasnivanje novih proizvodnih zasada i ulaganjem u skladišne i prerađivačke kapacitete na poljoprivrednim gazdinstvima moguće je poboljšati ekonomske aspekte delovanja Pčelarstvo predstavlja izuzetno atraktivnu poljoprivrednu delatnost, koja poslednjih godina počinje da se tržišno usmerava u pravcu prihvatanja uslova i standarda EU. Nadmorska visina opštine Tutin, prirodni uslovi, fizičko - geografske karakteristike terena, kao i ekološka očuvanost- ne zagađenost ekološke sredine predstavljaju izvanredne uslove za razvoj stočarstva i voćarstva.

2.1.2. Циљеви мере: 2.1.2. Ciljevi mere Opšti ciljevi : Podsticaj razvoja stočarstva, pčelarstva i voćarstva, kao i osnaživanje razvoja poljoprivredne proizvodnje kao jednog od pet strateških prioriteta održivog razvoja opštine Tutin, planiranje proizvodnje prema zahtevima tržišta u pogledu količina i kvaliteta, ostvarivanje ekonomskih i socijalnih potreba poljoprivrednih proizvođača, sveukupan razvoj i podsticaj pratećih poljoprivrednih delatnosti, ekonomska stabilnost i povećanje prihoda poljoprivrednih udruženih gazdinstava. Specifični ciljevi: unapređenje poljoprivredne proizvodnje (stočarstva,pčelarstva i voćarstva); Racionalnije i efikasnije korišćenje prirodnih resursa, i njihovo iskorišćavanje na održiv i funkcionalan način; Primena savremene tehnike, i načina korišćenja u oblasti poljoprivrede; Postizanje boljeg kvaliteta proizvoda u stočarstvu, pčelarstvu i voćarstvu, lakšeg praćenja razvoja poljoprivrednih kultura, povećanje prinosa i dr.; Ekološka zaštita zemljišta i životne sredine;

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: 2.1.3. Veza mere sa nacionalnim programima za ruralni razvoj i poljoprivrednu: Mera je u skladu sa Nacionalnim Programom za ruralni razvoj za period od 2018-2020.godine.

2.1.4. Крањни корисници: 2.1.4. Krajnji korisnici Krajnji korisnici su fizička lica-nosioci komercijalnog porodičnog poljoprivrednog gazdinstva sa teritorije opštine Tutin, upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava, sa aktivnim statusom. .

2.1.5. Економска одрживост: 2.1.5. Економска одрживост: Ekonomска održivost Za realizaciju ove mere nije potrebno podnositi biznis plan, ili projekat o ekonomskoj održivosti ulaganja. .

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: 2.1.6. Opšti kriterijumi za korisnike: - Da je upisan u Registar poljoprivrednih gazdinstava u skladu sa Pravilnikom o načinu i uslovima upisa i vođenja registra poljoprivrednih gazdinstava, sa prebivalištem i proizvodnjom na teritoriji opštine Tutin ; - Za investiciju za koju podnosi zahtev, ne sme koristiti podsticaje po nekom drugom osnovu (subvencije, podsticaji, donacije), odnosno da ista investicija nije predmet drugog postupka za korišćenje podsticaja.

2.1.7. Специфични критеријуми: 2.1.7. Specifični kriterijumi : Pored opšti kriterijuma nosilac

komercijalnog porodičnog gazdinstva mora da ispunjava i sledeće specifične kriterijume po sektorima: Sektor mleka; - U RPG imaju prijavljen stočni fond (podatke o vrsti životinja i broju gazdinstva (HID) na kojima se drže ili uzgajaju); - Imaju u svom vlasništvu, odnosno u vlasništvu člana registrovanog poljoprivrednog gazdinstva, 1-19 mlečnih krava; - U slučaju nabavke novih mašina i opreme za navodnjavanje, imaju u svom vlasništvu, odnosno u vlasništvu člana registrovanog poljoprivrednog gazdinstva maksimalno do 100 mlečnih krava; - U slučaju kada se radi o nabavci kvalitetnih priplodnih grla, na kraju investicije imaju u svom vlasništvu, odnosno u vlasništvu člana registrovanog poljoprivrednog gazdinstva: 3-100 krava mlečnih rasa. Sektor mesa; - U RPG imaju prijavljen stočni fond (podatke o odgovarajućoj vrsti životinja i broju gazdinstva (HID) na kojima se drže ili uzgajaju); - U Registru objekata, odnosno odobrenih objekata (u skladu sa posebnim propisom kojim se uređuje registracija, odnosno odobravanje objekata za uzgoj, držanje i promet životinja) imaju registrovane, odnosno odobrene objekte sa kapacitetima za tov/uzgoj: manje od 20 junadi i/ili manje od 150 grla ovaca/koza i/ili manje od 30 krmača i/ili manje od 100 tovljenika svinja u turnusu i/ili od 1.000-3.999 brojlera u turnusu; - U slučaju kada se radi o nabavci kvalitetnih priplodnih grla, na kraju investicije imaju u svom vlasništvu, odnosno u vlasništvu člana registrovanog poljoprivrednog gazdinstva: 5-100 krava tovnih rasa, ili 10-300 grla ovaca/koza, ili 10-400 grla svinja. U sektoru proizvodnje voća, grožđa, povrća, hmelja i cveća, prihvatljivi korisnici treba da: - U RPG imaju upisano poljoprivredno zemljište pod proizvodnjom odgovarajućih biljnih kultura; - Imaju: manje od 2 ha jagodičastog voća i hmelja; odnosno manje od 5 ha drugog voća, odnosno 0,1-50 ha cveća, odnosno 0,2-100 ha vinove loze; - U slučaju podizanja novih ili obnavljanja postojećih (krčenje i podizanje) proizvodnih (sa naslonom) i matičnih zasada voćaka i vinove loze, imaju na kraju investicije: 0,1-50 ha jagodastih vrsta voćaka i hmelja, 0,3-100 ha drugog voća, 0,2-100 ha vinove loze; - Imaju manje od 0,5 ha plastenika ili manje od 3 ha proizvodnje povrća na otvorenom prostoru; - Za investicije vezane za proizvodnju grožđa, budu upisani i u Vinogradarski registar, u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast vinogradarstva i vinarstva; - Za investicije vezane za proizvodnju sadnog materijala, budu upisani i u Registrar proizvođača sadnog materijala, u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast proizvodnje sadnog materijala. Sektor pčelarstva; - U sektoru pčelarstva prihvatljivi korisnici treba da imaju 5-500 košnica prijavljenih u Centralnoj bazi podataka o obeležavanju životinja kod Uprave za veterinu. .

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.4.6	Набавка опреме и уређаја за додатно осветљење и засењивање биљака при производњи у заштићеном простору

2.1.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	nema bodovanja,sredstva se odobravaju korisnicima po redosledu(datumu) prijema zahteva do utroška sredstava	не	

2.1.10. Интензитет помоћи: 2.1.10. Intenzitet pomoći : Za sve investicije u okviru ove mere je 100% od ukupnog iznosa sredstava za nabavku bez PDV-a.

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	
2	1 Ukupni broj odobrenih zahteva

2.1.12. Административна процедура: 2.1.12. Administrativna procedura: Mera će biti sprovedena od strane opštinske uprave opštine Tutin. Investicije koje će se finasirati u okviru ove mere biće sprovedene kroz konkurs koji raspisuje Predsednik opštine, ili lice koje predsednik ovlasti. Konkurs će biti otvoren do utroška sredstava, a najkasnije do 21.11.2021. godine. Realizacija ove mere se sprovodi na sledeći način: Nakon usvajanja Programa mera, Predsednik opštine formira Komisiju koja će sprovesti realizaciju ove mere, sprovodenjem postupka javne nabavke a na osnovu utvrđenih kriterijuma za izbor najpovoljnijeg ponuđača. Po izboru najpovoljnijeg ponuđača raspisuje se Konkurs na koji se mogu javiti registrovana poljoprivredna

gazdinstva i isti ostaje otvoren do utroška planiranih sredstava. Uz zahtev koji se predaje preko pisarnice opštine Tutin , prilaže se sledeća dokumentacija: fotokopija lične karte podnosioca zahteva, potvrda o aktivnom statusu u Registru poljoprivrednih gazdinstava (aktivno i komercijalno), izvod iz Registra poljoprivrednih gazdinstava (podaci o poljoprivrednom gazdinstvu), i izvod sa podacima o strukturi biljne proizvodnje koje izdaje Uprava za trezor, potpisana izjava da ne postoji zahtev za isto ulaganje. Komisija za podsticanje razvoja poljoprivrede opštine Tutin u, okviru Budžetskog fonda za podsticanje razvoja poljoprivrede opštine Tutin, utvrđuje da li su ispunjeni propisani uslovi za ostvarivanje prava na korišćenje podsticaja, i donosi prijedlog odluke o isplati novčanih sredstava, i odabiru korisnika podsticaja. .

2.2. Назив и шифра мере: 402 Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју

2.2.1. Образложение: 2.2.1. Obrazloženje: Održivi razvoj poljoprivrede i ruralnih područja zahteva da bude zasnovan na praćenju novih tehnologija, stručnom usavršavanju i konstantnom transferu znanja i informacija. Poljoprivredni proizvođači i seosko stanovništvo sve teže uspevaju da samostalno, bez ikakve stručne pomoći primenjuju inovacije u proizvodnji, plasmanu, razvoju nepoljoprivrednih delatnosti, marketingu i drugim aktivnostima vezanim za razvoj ruralnih sredina. Na nedostatak znanja i dodatnih veština kod seoskog stanovništva upućuju i podaci da manje od 1% nosioca gazdinstava imaju stečeno srednje i visoko stručno obrazovanje iz oblasti poljoprivrede, a najveći deo nosioca gazdinstava imaju znanje stečeno praksom. Odsek za poljoprivrednu i vodoprivrednu Opštine Tutin, PSSS Novi Pazar, nadležne institucije Republike Srbije zadužene za oblast poljoprivrede i ruralnog razvoja , udruženja poljoprivrednih proizvođača, udruženja građana koja su osnovana radi obavljanja promotivnih i nepoljoprivrednih delatnosti za razvoj sela su bitni nosioci edukativnih i informativno promotivnih aktivnosti u ruralnim sredinama. Ova mera je u skladu sa nacionalnom Strategijom poljoprivrede i ruralnog razvoja 2014.- 2024. i Strategijom održivog razvoja opštine Tutin za period 2013-2020 godina, odnosno (strateški prioritet br.4 ruralni razvoj i turizam , opšti cilj 4.1.povoljni uslovi za razvoj poljoprivrede,specifični cilj 4.1.3. Stručna pomoć,edukacija i informisanje poljoprivrednog stanovništva). Oblici sticanja novih znanja – stručno ospozobljavanje i aktivnosti sticanja veština i pokazne aktivnosti biće usmerene na poljoprivredne proizvođače, seosko stanovništvo i na stručnjake lokalnog agrosektora, iz svih poljoprivrednih i nepoljoprivrednih oblasti, koji će rezultate stručnog usavršavanja koristiti za dalji ruralni razvoj na području Opštine Tutin. Podrška informativnim aktivnostima obuhvatiće podršku promocije razvojnih potencijala i potreba sela, očuvanja tradicije, podršku aktivnostima vezanim za podizanje nivoa plasmana proizvoda i usluga i aktivnostima vezanim za razvoj sela u obrazovnom, zdravstvenom, kulturnom, sportskom, socioškom i ostalim aspektima, koji će uticati na poboljšanje kvaliteta života seoskog stanovništva kao i upoznavanje sa IPARD i drugim programima donatora. Uzimajući u obzir naprijed iznjeto, pristupiće se organizovanju stručnih seminara za poljoprivrednike,studijskih putovanja u cilju upoznavanja dobrih primjera prakse u poljoprivredi, posete izložbeno prodajnim sajmovima u zemlji i inostranstvu,organizovanju lokalnih i regionalnih poljoprivrednih sajmova i drugih poljoprivrednih manifestacija,izradi stručnih publikacija za poljoprivrednike i dr. .

2.2.2. Циљеви мере: 2.2.2. Ciljevi mere: Opšti ciljevi : razvoj poljoprivrede i ruralnih područja zasnovan na znanju; funkcionalno povezivanje svih aktera lokalnog agrosektora Povećanje dostupnosti i kvaliteta znanja, unapređenje socijalne i ekonomske inkluzije malih i srednjih gazdinstava i mikropreduzeća u ruralnim sredinama; Održivi razvoj, zaštita resursa, poboljšanje biodiverziteta i smanjenje migracije stanovništva; Specifični ciljevi: povećanje nivoa stručnog znanja i veština seoskog stanovništva primena novih tehnologija i inovacija Tehničko i kadrovsko unapređenje institucija uključenih u sistem kreiranja i transfera znanja; Proširenje ponude obrazovnih i trening programa svih nivoa i tipova obrazovanja; Jačanje kapaciteta za prihvatanje znanja kroz razvijanje svesti i motivisanosti za obrazovanjem.

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: 2.2.3. Veza sa merama Nacionalnog programa za ruralni razvoj i poljoprivrednu: Mera je u skladu sa Zakonom o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju, i Nacionalnim Programom za poljoprivrednu za period 2018-2020.godinu. .

2.2.4. Крајњи корисници: 2.2.4. Krajnji korisnici: Krajnji korisnici sredstava ove mere su: udruženja građana, preduzetnici i pravna lica za pružanje savetodavnih i drugih usluga (prevoz, oprema, obezbeđenje, štampa, ugostiteljstvo i usluge smeštaja i sl.), naučne i stručne institucije i opština Tutin.

2.2.5. Економска одрживост: 2.2.5.. Ekonomski održivost: Za realizaciju ove mre nije potrebno podnosi binzni plan ili projekat o ekonomskoj održivosti ulaganja.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: 2.2.6. Opšti kriterijumi za korisnike: Nije primenljivo.

2.2.7. Специфични критеријуми: 2.2.7. Specifični kriterijumi: Nije primenljivo.

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мре:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања
402.2	Стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности

2.2.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1		не	

2.2.10. Интензитет помоћи: 2.2.10. Intenzitet pomoći: Opština Tutin, finansira deo mre koja se odnosi na stručno osposobljavanje i aktivnosti sticanja veština , pokazne aktivnosti i izradu stručnih publikacija sa 100% učešća .

2.2.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	1.ukupan broj održanih edukacija 2.Ukupan broj podržanih manifestacija 3.broj edukovanih poljoprivrednika 4. broj organizovanih manifestacija,sajmova,izložbi i studijskih putovanja.

2.2.12. Административна процедура: 2.2.12. Административна процедура: Administrativna procedura Sredstva za mre - Transfer znanja i razvoj savetodavstva - Unapređenje obuka u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja, odobrava Komisija za raspodelu i kontrolu upravljanja sredstvima Budžetskog fonda za poljoprivredu i ruralni razvoj Opštine Tutin koju formira Opštinsko Vijeće, na osnovu podnetih zahteva i predloga konkursne komisije za poljoprivredu i razvoj sela. Komisija će odluke o opredeljivanju sredstava donositi u skladu sa utvrđenim kriterijumima. Komisija vrši proveru navoda iz zahteva i može da zahteva dostavljanje dodatne dokumentacije. Izbor pružaoca usluge vršiće u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama .

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Регион Шумадије и Западне Србије	рзс*
Област	Рашка област	рзс*
Град или општина	општина	рзс*
Површина		рзс*
Број насеља		рзс*
Број катастарских општина		рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)		
Демографски показатељи		
Број становника		рзс**
Број домаћинстава		рзс*
Густина насељености (број становника/површина, km ²)		
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)		рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС		рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)		рзс**
Становништво старије од 65 година (%)		рзс**
Просечна старост		рзс*
Индекс старења		рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)		рзс*
Основно образовање (%)		рзс*
Средње образовање (%)		рзс*
Више и високо образовање (%)		рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)		Процене
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)		Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа		Интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)		Интерни
Просечна количина падавина (mm)		Интерни
Средња годишња температура (oC)		Интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)		Интерни
Површина под шумом (ha)		рзс*
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)		рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ha)		рзс*
Посечена дрвна маса (m3)		рзс*

ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Станje ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:		рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):		Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)		
- правна лица и предузетници (%)		
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)		рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)		
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ha, %)		рзс***
Жита, индустриско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ha, %)		рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)		рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)		Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удружила (ha)		Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ		рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ha)		Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)		рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ha)		Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):		Интерни
- физичка лица (%)		Интерни
- правна лица (%)		Интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)		рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)		рзс***
Пољопривредни објекти (број)		рзс***
Чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)		рзс***
Употреба минералног ћубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ha, број ПГ)		рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:		рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ha)		рзс***
Годишње радне јединице (број)		рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)		Интерни
Производња пољопривредних производа(количина):		
- биљна производња (t)		рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)		Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
Саобраћајна инфраструктура		
Дужина путева(km)		рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)		рзс*
Водопривредна инфраструктура		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)		рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)		рзс*

Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.m3)		рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.m3)		рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)		Интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре (број)		рзс*
Број становника на једног лекара		рзс*
Број корисника социјалне заштите		рзс*
<i>Диверзификација руралне економије</i>		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)		рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)		рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)		рзс*
<i>Трансфер знања и информација</i>		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)		Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)		ПССС

05.04.2021. год. Љичи

Датум и место

Потпис овлашћеног лица у АП/ЈЛС

М.П.

Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.m3)		рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.m3)		рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)		Интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре (број)		рзс*
Број становника на једног лекара		рзс*
Број корисника социјалне заштите		рзс*
<i>Диверзификација руралне економије</i>		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)		рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)		рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)		рзс*
<i>Трансфер знања и информација</i>		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)		Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)		ПССС

Програм мера подршке за спровођење Општинско-пољопривредне поддршке

